

STAJALIŠTA

Zašto pacijenti nemaju povjerenja u liječnike?

Dr. sc. Željka
ZNIDARČIĆ,

liječnica u mirovini

Nije nikakva novost da liječničke pogreške ili propusti mogu imati vrlo teške posljedice, zacijelo teže nego pogreške i propusti nekih drugih stručnjaka. Nema još odgovarajućih statističkih podataka o njihovoj učestalosti, iako se u svijetu u posljednje vrijeme uvodi obveza njihova prijavljivanja, pa tako nije poznato jesu li u Hrvatskoj te pogreške i propusti češći nego drugdje.

Nagli razvoj znanosti i tehnologije dovodi do većih dijagnostičkih i terapijskih mogućnosti, ali i do veće mogućnosti pogrešaka, iako na prvi pogled to ne zvuči logično. Ulažu se sve veći naponi da liječnici prate nova saznanja u struci, nakon završenog studija slijedi specijalizacija, postoje različiti oblici poslijediplomskog usavršavanja, sve veće informatičke mogućnosti olakšavaju praćenje medicinske literature, uvode se mehanizmi za kontrolu trajne liječničke izobrazbe, ali sve to nije dovoljno da liječnici svladaju sve novosti u svojoj specijalnosti, a kamoli u citavoj medicini. Tinski rad je stoga neophodna potreba, ali za to je potrebna odgovarajuća organizacija zdravstvene službe, što nije uvijek lako provesti.

Jasno je da postoji razlika između postkomunističkih i ostalih europskih država i da se tranzicija - prijelaz iz nereda i siromaštva u red i blagostanje - osjeća i u zdravstvu.

Od liječnika se može očekivati da rade na poboljšanju edukacije, da posvete u edukaciji dovoljnu pažnju medicinskoj etici, da

reorganiziraju zdravstvenu službu i da uočavaju svoje pogreške i propuste i ispravljaju ih. Ali, potrebna je u tome i suradnja čitavog društva, pri čemu mediji imaju vrlo istaknutu ulogu. Želi li se popraviti situacija u našem zdravstvu, to se sigurno neće postići stavljanjem čitave liječničke struke na optuženičku klupu i sučeljavanjem s liječničkim pogreškama i njihovim posljedicama i to bez odgovarajuće stručne podloge za ocjenu tih pogrešaka. Mora se priznati da nestručnjak bez stručne pomoći ne može shvatiti zašto je došlo do neke neželjene posljedice bolesti odnosno liječenja, zato i sudski vještaci za medicinske slučajeve moraju biti liječnici i tu nema nikakve dvojbe. I stručnjaku su potrebni detaljni podaci da donese zaključak o nekoj pogrešci, a kako da o tome zaključuju i nalaze krivce nestručnjaci?

I onda se na kraju jedne tv emisije posvećene toj temi donosi »zaključak« da gledatelji, koji bi u tom slučaju trebali predstavljati naše društvo, nakon jednosatne rasprave o liječničkim pogreškama, u velikoj većini nemaju povjerenja u naše liječnike.

Služaj u kojem se govorilo (a iz etičkih se razloga nije smjelo o tome govoriti) nije stručno razjašnjen, sve što su prisutni liječnici o tome znali saznali su iz sredstava javnog informiranja, dakle bez stručne analize. Zar je to dovoljno za zaključak da naša medicina nije znala ono što su znali oni koji su nastavili s ovdje započetim dijagnostičkim postupkom i nije mogla napraviti

ono što se tamo napravilo? Činjenica je da je liječnika sve manje, a treba ih sve više, kako zbog razvoja medicine, tako i zbog starenja populacije. Prema podacima Svjetske zdravstvene organizacije, u svijetu nedostaje četiri milijuna zdravstvenih djelatnika. U Hrvatskoj nedostaje 3500 do 4000 liječnika i vidi se trend smanjivanja njihova broja, što govori o smanjenom interesu za to zvanje. Liječnici se boje sve veće odgovornosti, dok bolesnici, s druge strane, imaju sve manje povjerenja u liječnike. Uloga medija ne bi smjela biti stvaranje sve većeg jaza između liječnika i bolesnika, nego baš suprotno, pomoć da se taj jaz smanji. Potrebno je razotkrivati pogreške, ali bez naglih reakcija, bez neprovjerenih optužbi, nego nakon detaljne stručne obrade. Ako se dokaže nečija krivnja, krivac mora biti kažnjen, nanesena šteta, ako je to moguće, mora se nadoknaditi, ali tako da se ne gubi povjerenje u sve liječnike, a posebno ne u naše, što se upravo ovdje, nažalost, dogodilo.

To su preozbiljni problemi i o njima je potrebno raspravljati bez žučljivosti, s dobro pripremljenim odnosno informiranim stručnjacima i s odgovarajuće postavljanim pitanjem slušatelja. Hrvatsko zdravstvo, kao i čitavo društvo, treba pomoć medija, pojedina pitanja od javnog značaja treba stručno razjasniti radi što bolje informiranosti, bez stvaranja sukoba i međusobnog nepovjerenja, što se, nažalost, sve češće događa.

PISMA

Svašta ili ništa

Nesposobna reagirati na činjenicu da je uhvaćena u pisanju laži polemizirajući sa mnom, Silvana Oruč Ivoš pokušava drugim pristupom. Sada sam joj predsjednik udruge koja je »ništa« (a kojoj je, ipak, SOI posvetila desetak stranica proteklih desetak godina). Osim toga, tražim uvođenje »verbalnoga delikta«, premda »sam na najgrublji način vrijeđam druge«. A posljednjih petnaestak dana medijski omjer napada desetak organizacija i pojedinaca na mene i (isključivo moje) obrane iznosi otprilike 30:1 (što se lako može provjeriti). Čak je traženo da ne budem više predsjednik HHO-a, da izgubim profesuru te da budem sudski procesuiran i odstranjen iz zemlje.

Sve to stoga što za jednu organizaciju rekoh da nije djelovala mirotvorno. Pritom nisam upotrijebio ni jednu riječ koju bi branila ma koja dvorska ili crkvena etiketa, dok su mene zvali »gujom«, »puhom koji guta povijest«, izdajnički plaćenikom, »kompleksiranim mr-ziteljem« itd. Sve njih - a posebice SOI - zapravo smeta baš to što ih jasno i razložno suočavam s istinom. Ako profesionalna novinarka nije u stanju vidjeti razliku u stilu i argumentaciji između dviju strana te onu koju tjeraju na sud proglašava zagovornicom zabrane rasprave, onda mora biti riječ o posvećenom nerazumijevanju jezika i komunikacije ili o ružnome cinizmu.

Dostatno je, uostalom, pogledati forume uz elektronska izdanja novina i internetske portale i pročitati doslovce desetak prijetnji smrću na moju adresu u povodu Hebrangovih i ostalih »ljubavnih« napada, pa da se vidi na kojoj je strani zagovor nasilja.

Žarko Puhovski,
predsjednik HHO-a

*Situacija u našem
zdravstvu sigurno
se neće popraviti
stavljanjem cijele
liječničke struke na
optuženičku klupu*

JA TAKO MISLIM

Supekov poučak

Željko KWOKAL

Osnivanje i izgradnja Instituta »Ruđer Bošković« zorno demonstrira pristup i način djelovanja Ivana Supeka. Prvo zadobiva povjerenje svih sudionika u procesu kako onih koji su zatražili osnivanje instituta tako i onih s kojima je krenuo u realizaciju.

Kao tridesetpetogodišnjak, etablirani fizičar ekselentnog obrazovanja, jasnih vizija i životne filozofije, unatoč poznatom, izrazito kritičnom stavu o razvoju atomske energije, početkom pedesetih godina prošlog stoljeća dobiva »carte blanche« od državnog vrha za izgradnju nove institucije. Odmah okuplja suradnike, najbolje od najboljih profesora što ih Hrvatska u tom trenutku ima, a to su fizičari, kemičari, matematičari sa Sveučilišta u Zagrebu. Od početka suradničkog rada s puno povjerenja ne nazire se moguća autoritarnost prvog čovjeka, a niti konkurentski strah ili nelagoda prema novoj instituciji. Štoviše, zahvaljujući Supekovoj viziji i načinu razmišljanja stvara se entuzijastičko raspoloženje i svi dobivaju »ozračje«. Dobiva i Sveučilište i fakulteti i profesori i mnogi studenti, jer će se u novoj instituciji

raditi ono što se u dosadašnjim učilištima nije moglo.

Iako je institut i zamisao i projekt i izgradnja Supekovo djelo, on se vrlo često zadovoljava opisom »jedan od osnivača«. I dok je gradilište u punom pogonu, pronalaze se talentirani mladi ljudi koji će se školovati (doktorirati) u inozemstvu potom se vratiti u institut na kojem neće biti petrifikacije kadrova, odnosno vodit će ga najbolji bez obzira imaju li trideset ili šezdeset godina. Fizički dio izgradnje ne prepušta nikome »dolje na terenu«, nego kao palir i sablast satima i danima luta po skelama i blatu gradilišta kontrolirajući i detalje. Beskompromisno se drži svoje vizije i cilja te naročito metode rada. Zbog toga, zajedno s kolegom akademikom Paićem, suprotstavlja se želji (i uspijeva u tome) Akademije da ona vodi financije i organizaciju izgradnje instituta. Sukob svršava izbacivanjem Supeka i Paića iz Akademije (predsjednik A. Štampar, tajnik M. Krleža). U Akademiju se vraća, bez ponovnog izbora, nakon Štamparove smrti. Isto tako, zbog neslaganja s inženjersko-administrativnim strukturama Savezne komisije za nuklearnu energiju, koju je vodio A. Ranković, a koja želi razvoj nuklearne energije u bivšoj dr-

žavi pod svaku cijenu (uz stvaranje uvjeta za eventualnu izgradnju atomskog oružja) te u to upregnuti sve kapacitete znanstvenih instituta, smijenjen je s funkcije glavnog rukovodioca Instituta »Ruđer Bošković«.

U oba slučaja (koji s današnjega kuta gledanja i mentaliteta liče na znanstvenu fantastiku) bio je u pravu i bez obzira na izbacivanje iz Akademije te smjenjivanje na institutu njegov projekt se ipak ostvaruje i kreće u smjeru u kojem je, uglavnom, i želio i traje do danas. Onima koji se odluče na nešto slično bilo bi dobro da prouče osnovne elemente iz Supekovog poučka. Naravno, može se reći da se sve promijenilo u prošlih šezdesetak godina i da je teško uspoređivati neusporediva vremena. Točno, ali ono što se nije promijenilo, a i neće tako skoro jest da se rodonačelnik i nosilac neke ideje, na kraju krajeva, uvijek nađe na brisanom prostoru, sam, te pitanje je li u postojećem ekonomskom, političkom, sociološkom i kulturološkom okruženju sposoban realizirati tu ideju do kraja ili ne. Sve drugo pripada u rubriku »držite krivca«. Ivan Supek tu rubriku nije koristio.

Autor radi na Institutu »Ruđer Bošković«

DADO KOVAČEVIĆ

